

KULJETUSYRITYKSEN VALMIUSSUUNNITTELU MAANTIELIIKENTEESSÄ

KULJETUSYRITYKSEN VALMIUSSUUNNITTELU MAANTIELIIKENTEESSÄ

Varautumisen tavoitteena on varmistaa yrityksen kyky jatkaa toimintaansa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Tällä turvataan yrityksen oman liiketoiminnan jatkuvuus ja yhteiskunnan kriittisten kuljetustarpeiden toteuttaminen.

Maantiekuljetusyritysten varautumisvelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta varautua yrityksen toimintaan vaikuttaviin poikkeuksellisiin olosuhteisiin etukäteen laaditun valmiussuunnitelman pohjalta. Varautumisvelvollisuus perustuu liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017) (liikennepalvelulaki) ja se koskee kaikkia maantiekuljetusyrityksiä, joilla on oikeus harjoittaa kaupallista kuljetustoimintaa joko **vähintään 15 yli 3,5 kokonaismassatonnin tavarankuljetusajoneuvolla tai vähintään 15 linja-autolla. Autolukumäärä lasketaan yrityksen voimassa olevista liikenneluvista.**

Perustuu Traficomien määräykseen Traficom / 308489/03.04.04.00/2019. Antopäivä 15.5.2020

Säädösperusta: Laki liikenteen palveluista (320/2017) 18§:n 3 momentti, 58§:n 4 momentti, 66§:n 3 momentti ja 129§:n 3 momentti. Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005) 100 §:n 3 momentti.

Valmiussuunnitelma tulee olla tehtynä 1.6.2021 mennessä

KESKEISIÄ MÄÄRITELMIÄ

1. **häiriötilanteella** tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa ainakin hetkellisesti tai alueellisesti yhteiskunnan turvallisuutta, toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia; sekä tilannetta, jossa liikennejärjestelmän tai sen osan palvelu on heikentynyt tai katkennut; häiriötilanteita voi esiintyä sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa;
2. **jatkuvuudenhallinnalla** tarkoitetaan huoltovarmuutta parantavaa organisaation prosessia, jolla tunnistetaan toiminnan uhat ja arvioidaan niiden vaikutukset organisaatiossa ja sen toimijaverkostossa sekä luodaan toimintatapa häiriötilanteiden hallinnalle ja toiminnan jatkuvuudelle;
3. **kokonaisturvallisuudella** tarkoitetaan tilaa, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin uhkiin ja riskeihin on varauduttu;
4. **kyberuhkalla** tarkoitetaan uhkaa, joka toteutuessaan vaarantaa yhteiskunnan elintärkeän toiminnon tai muun kybertoimintaympäristöstä riippuvaisen toiminnon;
5. **liikennejärjestelmällä** tarkoitetaan kaikki liikennemuodot kattavaa henkilö- ja tavaraliikennettä;
6. **normaalioloilla** tarkoitetaan yhteiskunnan pääsääntöistä tilaa, jossa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot voidaan turvata ilman, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö;
7. **poikkeusoloilla** tarkoitetaan valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettua yhteiskunnan tilaa, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö;
8. **riskillä** tarkoitetaan kielteisen seikan tai tapahtuman todennäköisyyden ja vaikutusten yhdistelmää;

9. **riskienhallinnalla** tarkoitetaan järjestelmällistä toimintaa, joka sisältää riskianalyysin sekä tarvittavien toimenpiteiden suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja korjaavat toimenpiteet;
10. **toimintavarmuudella** tarkoitetaan jonkin järjestelmän tai sen osan luotettavuutta ja varmatoimisuutta ja toiminnan jatkuvuutta toimintaympäristön muutoksista ja häiriöistä huolimatta; sekä liikennejärjestelmän kykyä suoriutua halutuista toiminnoista halutussa ajassa ilman palveluiden tai toiminnan laadun heikkenemistä;
11. **uhkalla** tarkoitetaan mahdollisesti toteutuvaa haitallista tapahtumaa tai kehityskulkua;
12. **valmiussuunnitelmalla** tarkoitetaan valmiussuunnittelun tuloksena syntyvää suunnitelmaa;
13. **valmiussuunnittelulla** tarkoitetaan normaalioloissa tapahtuvaa varautumisen suunnittelua;
14. **varautumisella** tarkoitetaan toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa; ja liikennejärjestelmässä erityisesti häiriöiden ehkäisyä ja niiden seurauksien lieventämistä, kuten jatkuvuuden hallintaa, ennakkosuunnittelua sekä kykyä palautua normaaliin toimintaan;
15. **varautumisvelvoitteella** tarkoitetaan velvollisuutta huolehtia onnettomuuksien ehkäisystä ja valmistautumisesta toimintaan onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa ja velvollisuutta varmistaa valmiussuunnittelulla tehtävien mahdollisimman hyvä hoitaminen myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

VALMIUSSUUNNITELMAN LAADINTA

Toimijalla on oltava dokumentoitu valmiussuunnitelma, joita laadittaessa ja arvioitaessa otetaan huomioon kuljetusyrityksen toiminnan laatu ja laajuus.

Traficom in laatima Kuljetusyrityksen valmiussuunnitelma lomake on minimivaatimus määräyksen toteuttamiseksi. (Liite)

Lomakkeen täyttämällä täytät määräyksen velvoitteen (minimitaso). Lomakkeen täyttö-ohje myös esityksessä.

Valmiussuunnitelma voi olla myös erillinen asiakirja tai se voidaan sisällyttää toimijan muuhun toimintakäsikirjaan tai muuhun jatkuvuuden hallintaa koskevaan dokumentaatioon. (Korkeampi taso).

HENKILÖVARAAMINEN

Työnantaja voi varata henkilöstönsä jäseniä kriittisiin töihin myös poikkeusoloissa. Tällöin työntekijän sodan ajan tehtävä on toimia työnantajansa palveluksessa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi.

Puolustusvoimien aluetoimistot ratkaisevat asevelvollisia koskevat varaushakemukset. Varaushakemuksen tekee työnantaja. Henkilövaraamisesta käytetään myös lyhennettä VAP.

Siviilipalveluskeskus ratkaisee siviilipalvelusvelvollisia koskevat varaushakemukset.

Puolustusvoimien aluetoimistot kouluttavat työpaikkojen henkilövaraamiseen liittyvissä asioissa. Koulutuksista kannattaa olla yhteydessä suoraan aluetoimistoon. Lisätietoa ja yksityiskohtaiset ohjeet löytyvät Puolustusvoimien [www-sivuilta](https://puolustusvoimat.fi/asiointi/henkilovaraukset) osoitteesta:

<https://puolustusvoimat.fi/asiointi/henkilovaraukset>

TOIMIJAN KRIITTISTEN TOIMINTOJEN JA PALVELUIDEN MÄÄRITTELY. KRIITTISET KUMPPANIT, PALVELUNTUOTTAJAT JA ALIHANKKIJAT

Toimijan on valmiussuunnitelmassa tunnistettava ja kuvattava ne kriittiset toiminnot ja palvelut, jotka ovat välttämättömiä sen oman toiminnan jatkuvuuden turvaamisessa normaalioloissa ja poikkeusoloissa.

Valmiussuunnitelmassa on kuvattava toimijan omat valmiussuunnittelun ja varautumisen vastuut muille toimijoille sekä toimijan käyttämien palveluntuottajien ja alihankkijoiden vastuu varautumisen toteutuksessa.

Maantiekuljetusyrityksen valmiussuunnitelmassa on kuvattava, miten se tunnistaa oman toimintansa jatkuvuuden kannalta kriittiset kumppanit, palveluntuottajat ja alihankkijat.

(Kriittisiä kumppaneita ovat ne yritykset tai yhteisöt, jotka tuottavat yritykselle palveluita tai tuotteita ja laskuttavat niistä yritystä. Kriittinen kumppani voi myös olla yritys, jonka kanssa tehdään yhteistyötä kokonaispalvelun tuottamiseksi asiakkaalle, vaikka osapuolet laskuttavat osuutensa suoraan asiakkaalta)

Yrityksen on kirjattava valmiussuunnitelmaansa suurimman asiakkaansa osuus liikevaihdostaan seuraavien suuruusluokkien mukaisesti:

1. alle 5 %
2. 6-10 %
3. 11-20 %
4. 21-30 %
5. yli 30 %

(Yrityksen asiakkaita on ne tahot, joita yritys laskuttaa ja näin muodostaa yrityksen liikevaihdon. Tilittävät asiakkaat ovat myös yritykseen asiakkaita.)

MÄÄRITYKSEN ERILLISMÄÄRÄYKSET MAANTIELIIKENTEELLE

Maantiekuljetusyrityksen on valmiussuunnitelmassa kuvattava, miten se on varautunut seuraaviin uhkiin:

1. **Suuri osa (yli 30 %) kuljettajista on estynyt työskentelemästä** (varautuminen esimerkiksi alihankinnalla, henkilöstövuokrauksella tai toiminnan keskeyttämisellä)
2. **Massiivinen sähkökatko/tietoliikennehäiriö** (varautuminen esimerkiksi varavoimalähteellä, manuaaliseen ohjaukseen ja prosessiin siirtymisellä, toiminnan keskeyttämisellä)

Lisäksi maantiekuljetusyrityksen on kuvattava valmiussuunnitelmassa menettelynsä sen ylläpitoon ja omaohjaukseen.

Kuljetusyrityksen valmiussuunnitelmalomakkeen täyttäminen riittää minimissään.

RISKIEN HALLINTA

Toimijan on määriteltävä valmiussuunnitelmassa toimintaan kohdistuvat **uhkat ja riskit sekä kuvattava niihin kohdistetut toimenpiteet**, joilla varmistetaan, että toiminta voi jatkua normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Riskien osalta tulee kuvata myös niiden vaikutus toimijan toimintavarmuuteen. Lisäksi valmiussuunnitelmassa tulee määritellä riskienhallinnan vastuut ja prosessit.

Nämä vaatimukset täyttyvät minimissään valmiussuunnittelulomakkeen täyttämällä.

Toimijan on kuvattava valmiussuunnitelmassa riskienhallintajärjestelmä tai -menettelyt, joiden avulla toimijan **kriittinen toiminta voidaan tunnistaa ja turvata normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa**. Toimijan on kuvattava, miten se tekee säännöllistä arviointia kriittisiin toimintoihinsa ja palveluihinsa kohdistuvista uhkista ja niihin liittyvistä riskeistä, jotta se voi ryhtyä riittäviin toimenpiteisiin niiden hallitsemiseksi sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa.

Nämä vaatimukset täyttyvät minimissään valmiussuunnittelulomakkeen täyttämällä.

Riskienhallinnasta on erillinen riskiluokitus ja kysymyspatteristo.

RESURSSIEN HALLINTA JA HARJOITUKSET

Valmiussuunnitelmassa on kuvattava varautumisen tehtäviä hoitavan henkilöstön ja muiden resurssien hallinta sekä varautumiseen liittyvän osaamisen kehittäminen.

Toimijan on kuvattava valmiussuunnitelmassa ne **henkilöstö- ja materiaaliressurit**, joilla se varmistaa kriittisten toimintojensa ja palveluidensa ylläpitämisen varautumisen tavoite-
tasojen mukaisesti normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Toimijan on kuvattava valmiussuunnitelmassa, miten se huolehtii siitä, että sen **johdolla ja muulla varautumiseen liittyvällä henkilöstöllä** on kriittisten toimintojen ja palveluiden ylläpitämiseen vaadittava, tehtävän edellyttämä **osaaminen ja koulutus**. Valmiussuunnitelmassa on kuvattava, miten toimija seuraa henkilöstön osallistumista valmiussuunnitelman mukaisiin koulutuksiin ja harjoituksiin.

Lisäksi toimijan on kuvattava valmiussuunnitelmassa, miten sen johto ja muu varautumiseen liittyvä henkilöstö osallistuvat työtehtäviensä mukaisesti varautumiseen liittyviin **harjoituksiin** ja miten toimija huomioi harjoituksissa tunnistetut kehityskohteet.

Minimivaatimuksena on oman toimintaympäristön ymmärtäminen. Tavoitetasoja ei tarvitse tehdä. Riittää, että määrittelee **kriittiset toiminnot ja palvelut**.

Luettele liiketoimintasi palvelut (mitä tuotteita/palveluja tuotat), tärkeimmät asiakkaat, kriittiset kumppanit (keneltä ostat palveluita esim. polttoaineet, renkaat, kaluston huollot ja korjaukset, hallintopalvelut, kiinteistöpalvelut, työterveyspalvelut yms.), alihankkijat. Lisäksi maantiekuljetusyrityksen on nimettävä valmiussuunnitelmassa **varautumisen toimenpiteistä vastaava henkilö**.

Nämä vaatimukset täyttyvät minimissään, kun täyttää valmiussuunnittelulomakkeen.

MITEN VALMIUSSUUNNITELMAA KEHITETÄÄN JA YLLÄPIDETÄÄN

Maantiekuljetusyrityksen on valmiussuunnitelmassa kuvattava, miten se huolehtii, että yrityksen johto ja muu varautumiseen liittyvä henkilöstö tuntee valmiussuunnitelman sisällön ja siihen liittyvät yrityksen vastuut ja velvoitteet.

Maantiekuljetusyrityksen on valmiussuunnitelmassa kuvattava, miten se ylläpitää ja kehittää varautumisosamistaan osana jatkuvaa kehittämistään.

Valmiussuunnitelman ylläpitäminen ja kehittäminen tulee olla kirjattu minimissään kuljetusyrityksen valmiussuunnittelulomakkeella kohtaan, miten valmiussuunnitelmaa kehitetään ja ylläpidetään.

LAADI INFORMOINTI- JA KOULUTUSSUUNITELMA SEKÄ MIETI KOKOUS-/PALAVERIKÄYTÄNTÖ.

Valmiussuunnitelman läpikäynti, kehittäminen ja ylläpito tulee olla osana yhtiön normaalia kokous- tai palaverikäytäntöä. Esim. henkilökuntapalaveri, johtoryhmän kokous, hallituskokous (esityslistan yksi asiakohta).

- Valmiussuunnitelma tulee päivittää vähintään kerran vuodessa.
- Tulee laatia vastuuhenkilöluettelo eri toiminnoille ja pitää koulutuspäiväkirjaa sekä kirjata kehityskohteet.
- Lomake on hyvä täyttää asianosaisten henkilöiden kanssa.

MITÄ OVAT RISKIT?

Riski on vahingon mahdollisuus. Lähes kaikki riskit ovat ihmisten aiheuttamia ja siksi niihin voidaan vaikuttaa ja varautua ja niiltä voidaan suojautua. Riskeissä ei ole kyse kohtalosta, vaan arkipäivän pienistä asioista. Jos riskeihin ei ole osattu, huomattu tai ehditty ajoissa kiinnittää huomiota, ne pääsevät yllättämään. Pienetkin häiriöt voivat käynnistää tapahtumaketjun, joka uhkaa koko yrityksen toimintaa. Riskejä otetaan usein myös tietoisesti ja harkiten, esimerkiksi ajan ja vaivan säästämiseksi. Riski voi liiketoiminnassa olla myös mahdollisuus. Yritystoiminta edellyttää järkevää riskien ottamista.

RISKILUOKKIA:

- LIIKETOIMINTARISKIT
- HENKILÖRISKIT
- OMAISUUSRISKIT
- RIKOSRISKIT
- TOIMINNAN VASTUURISKIT
- KESKEYTYSRISKIT
- SOPIMUSRISKIT
- TIETORISKIT
- YMPÄRISTÖRISKI

LIIKETOIMINTARISKIT kuuluvat kaikkeen yritystoimintaan. Tyypillisiä liikeriskejä ovat esimerkiksi: kysynnän lasku, kilpailun kiristyminen, myyntihintojen lasku, ostohintojen nousu jne. Myös rahoitusriskit kuten maksuvalmiuden loppuminen, luottotappioriski ja riski korkeiden noususta ovat liikeriskejä.

HENKILÖRISKIT ovat yrityksen henkilöstöön liittyviä riskejä. Pienemmissä yrityksissä henkilöriskit kohdistuvat yleensä yrittäjään itseensä, jolloin ne voivat muodostaa merkittävän yrityksen toimintaa uhkaavaan riskin. Tyypillisiä henkilöriskejä ovat tapaturmat ja sairastumiset sekä uupumisesta johtuva väsyminen. Lisäksi henkilöriskejä ovat väärät henkilövalinnat työntekijää palkatessa, tärkeän työntekijän menettäminen, ammattitaitoisen työvoiman saatavuus, ammattitaidon vanheneminen, henkilö- ja työsuhteriidat ja niistä johtuva työilmapiirin huononeminen.

OMAISUUSRISKIT kohdistuvat yrityksen kiinteään ja irtaimeen omaisuuteen, kuten rakennuksiin, koneisiin ja varastoihin. Omaisuusriskejä ovat tulipalo, vuotoriski, koneiden rikkoutuminen, varaston pilaantuminen tai arvon aleneminen.

RIKOSRISKEJÄ ovat yrityksen mahdollinen joutuminen varkauden, murron, ryöstön, ilkivallan tai petoksen kohteeksi.

TOIMINNAN VASTUURISKILLÄ tarkoitetaan vastuita, jotka voivat aiheuttaa yritykselle korvausvelvollisuuden. Esimerkiksi yritykselle voi tulla korvausvelvollisuus vahingosta, jonka yrittäjä tai yrityksen työntekijä aiheuttaa asiakkaalle tai ulkopuoliselle. Yritys voi joutua myös korvausvelvolliseksi aiheuttamastaan ympäristövahingosta.

KESKEYTYSRISKIT johtavat yrityksen toiminnan keskeytymiseen ja aiheutuvat yleensä yrityksessä työskentelevään henkilöstöön tai yrityksen omaisuuteen kohdistuneesta vahingosta. Toiminto voi keskeytyä myös yrityksen tavarantoimittajan tai jonkun muun yrityksen toiminnan kannalta välttämättömän ulkopuolisen yrityksen toiminnan keskeytymisen vuoksi.

SOPIMUSRISKIT johtuvat; epäedullisista tai epäselvistä sopimusehdoista, sopimusten tulkintaerimielisyyksistä, viivästyksistä tai muista sopimusrikkomuksista.

TIETORISKIT liittyvät yrityksille tärkeisiin tietoihin. Riskinä voi olla näiden tietojen tuhoutuminen tai joutuminen väärin käsiin. Myös tietokonevirusten ja erilaisten vakoilu- ja haittaohjelmien aiheuttamat vahingot kuuluvat tähän riskilajiin. Myös ohjelmistoviat tai järjestelmäviat kuuluvat tähän ryhmään.

YMPÄRISTÖRISKEILLÄ tarkoitetaan ihmisen terveyteen, elin- ja työympäristöön sekä muihin eliöihin ja fyysiseen ympäristöön kuuluvia riskejä. Ympäristöriskeihin kuuluvat näin ollen sekä normaalitoiminnan että onnettomuustilanteiden päästöjen aiheuttamat riskit ympäristölle. Itse tuotteesta ja sen käytöstä ympäristölle aiheutuvat riskit ovat myös ympäristöriskejä.

Lähteet: PK-RH PK- yrityksen riskienhallinta. Osaavayrittäjä.fi Yritysten riskienhallinta.

KYSYMYSPATTERISTO

LIIKETOIMINTARISKIT

Miten toimin jos:

- Yritys menettää suurimman asiakkaansa
- Tulee pitkäaikainen este, joka estää liiketoiminnan pyörittämisen
- Volyymi ja kysyntä putoaa
- Yrityksen tase ei ole kunnossa
- Yrityksen antama tarjous on laskettu väärin
- Liiketoiminnan kustannusrakenne ei ole tarkkaan tiedossa
- Kustannukset nousevat mutta rahtihinnot eivät
- Asiakas ei maksa laskujaan
- Kassassa ei ole rahaa laskujen maksuun
- Tuotantokapasiteetti ei vastaa asiakkaiden tarpeita
- Korot nousevat
- Alihankkija ei pysty hoitamaan tehtäviään
- Huolto- ja korjauspalvelut eivät toimi
- Vakuutusyhtiö ei korvaa vahinkoja
- Rahoittaja ei anna lainaa, kun sitä tarvitaan
- Tapahtuu vakava onnettomuus
- Yritystä koskeva kriittinen tieto ei ole saatavilla poikkeustilanteessa
- Yritys ei tunne kilpailijoitaan
- Yrityksen tiedonkulku ei toimi
- Yrityksellä ei ole selkeitä toiminnan tavoitteita
- Yrityksellä ei ole oikeata ja ajankohtaista tietoa liiketoiminnastaan
- Yrityksellä ei ole mittareita, jolla seurataan yrityksen tehokkuutta, kannattavuutta ja päätöksentekoa
- Vastuut ja velvollisuudet eivät ole selkeästi määriteltä
- Investoinnit eivät ole tasapainossa tuloksen ja vakavaraisuuden kanssa
- Yrityksellä ei ole järjestelmää millä seurata tuotteidensa ja palveluidensa laatua tai alihankkijoidensa palveluiden ja laadun tuottokykyä

HENKILÖRISKIT

Miten toimin jos:

- Yrittäjälle tapahtuu jotain
- Avainhenkilö lähtee talosta
- Yritys ei saa kuljettajia
- Henkilökunnan osaaminen ei vastaa tarpeita
- Henkilökunta riitelee keskenään
- Henkilökunnalla on paljon sairauslomia
- Henkilökunnan tarve vaihtelee paljon volyymin vaihdellessa
- Työajan seurantaan ei ole välineitä
- Henkilökunnassa havaitaan epärehellisyttä
- Alan työehdoista ei ole tarpeeksi tietoa
- Yrityksessä ei noudateta ajo- ja lepoaika määräyksiä
- Ylikuormasäädökset eivät ole kaikkien tiedossa
- Yrityksessä ei ole ajotapaseurantaa
- Tiekuljetussopimuslaki ei ole riittävästi henkilökunnan tiedossa.
- Yritys ei ole huomionut yksityisyyden suojaan liittyvää lainsäädäntöä
- Yrityksessä ei ole koulutus suunnitelmaa

OMAISUUSRISKIT

Miten toimin jos:

- Yrityksen toimitilat palavat
- Yrityksen kalusto varastetaan tai tuhopoltetaan
- Yrityksen vaihto- ja käyttöomaisuus tuhoutuu

RIKOSRISKIT

Miten toimin jos:

- Yritys joutuu kiristyksen kohteeksi
- Yrityksen luottokortteja käytetään väärin
- Yrityksestä kavalletaan rahaa
- Yrityksestä varastetaan erilaista omaisuutta
- Yritykseen murtaudutaan ja tehdään vahinkoa
- Kalustoa varastetaan tai tuhotaan
- Yritys joutuu ilkeiden kohteeksi
- Suojautumistoimista ei ole huolehdittu

TOIMINNAN VASTUU -RISKIT

Miten toimin jos:

- Kuljettaja täyttää väärän säiliön
- Kuljettaja jakaa tavarat väärään paikkaan
- Kuljettaja hukkaa tavarat
- Kuljettaja aiheuttaa vahinkoa toisen omaisuudelle
- Matkustajaturvallisuudesta ei ole huolehdittu
- Tapahtuu liikenneonnettomuus ja matkustajien tai kuljetettavien tavaroiden pelastamissuunnitelmaa ei ole
- Bussi syttyy palamaan kesken ajon

KESKEYTYSRISKIT

Miten toimin jos:

- Sähkökatkos keskeyttää tuotannon
- Tulipalo keskeyttää tuotannon
- Yrityksen kalusto tuhoutuu
- Polttoainetta ei saada jakeluasemalta
- Maassa todetaan poikkeusolot, eikä liiketoimintaa pysty harjoittamaan
- Pandemia iskee
- Luonnonkatastrofi (myrsky, tulva, lumi)

SOPIMUSRISKIT

Miten toimin jos:

- Yritys ei ole tehnyt kuljetussopimusta tai muuta sopimusta kirjallisesta
- Tarjouspyynnön sisältö on epätarkka
- Tarjouspyyntö ei tue nykyistä liiketoimintaa
- Kapasiteettitarpeen määrittely puuttuu tarjouksesta/sopimuksesta
- Osapuolet tulkitsevat sopimusta eri tavalla
- Ostaja ei noudata sopimusta
- Sopimus ei sido riittävästi ostajaa
- Annetut lähtötiedot eivät pitäneet paikkansa tarjouspyynnössä
- Sopimuksen vastuut ja sanktiot eivät ole selvästi kirjattu
- Kustannusmuutosten kompensointi sopimuskauden aikana
- Sopimuksen voimassaoloaika ei ole oikeassa suhteessa tarvittavaan investointiin

- Ylivoimaista estettä ei ole sopimuksessa tai palvelutuotedokumentissa.
- Yleisiä sopimusehtoja ei tunneta riittävästi hyvin
- Vastuut ja velvollisuudet eivät ole selvillä sopimusta tehdessä

TIETORISKIT

Miten toimin jos:

- Ulkopuolinen osapuoli pääsee yrityksen järjestelmään
- Yrityksen laskutusohjelmisto ei toimi
- Yrityksen palkanmaksuohjelmisto ei toimi
- Yrityksen pankkiyhteydet eivät toimi
- Yrityksellä ei ole tietoturvaohjetta
- Yrityksen tietojärjestelmien suojaus ja salasanat eivät ole kunnossa
- Tietosuojamääräyksiä ei ole otettu käyttöön (rekisterit)
- Ohjelmien käyttö-/koulutus dokumentaatiosta ei ole tietoa
- Yrityksen matkalippujärjestelmä ei toimi
- Yrityksen valmistautuminen digiaikaan ei ole suunniteltu
- Yrityksessä ei ole tietoturvaohjeistusta
- Yrityksessä ei ole määritelty kriittisiä tietojärjestelmiä

YMPÄRISTÖRISKIT

Miten toimin jos:

- Polttoainesäiliö rikkoutuu ja maaperä saastuu
- Ajoneuvoista tai koneista vuotaa runsaasti polttoainetta tai öljyä maahan
- Yrityksessä ei ole tarpeeksi tietoa VAK-kuljetuksista
- Yrityksessä ei varastoida tai käsitellä ympäristölle vaarallisia aineita määräysten mukaisesti
- Henkilöstölle ei ole järjestetty tarvittavaa koulutusta
- Yritys hankkii kiinteistön, jonka maaperä on saastunut

Miten suojaudun näitä riskejä vastaan? Miten huomioin nämä riskit liiketoiminnassani? Mitä muita riskejä liiketoiminnassani on näiden lisäksi?

RISKIENHALLINNAN PÄÄVAIHEET

- Riskin tunnistaminen ja arviointi (esim. tämä esitys)
- Riskin torjunnan suunnittelu ja toimenpiteet
- Varautuminen vahingon varalta. Miten toimitaan vahingon sattuessa ja miten vahingosta toivutaan (esim. valmiussuunnittelu)
- Tilanteen seuranta ja vahingosta oppiminen vastaisen varalle.

LOMAKKEEN TÄYTTÖOHJE

1. **Yrityksen nimi** Yrityksen nimi
2. **Y-tunnus** Yrityksen y-tunnus
3. **Osoite** Yrityksen virallinen osoite
4. **Yrityksen valmiussuunnittelusta vastaava henkilö yhteystietoineen.**
Mieti paras mahdollinen henkilö tehtävään. Henkilön tulee olla kiinnostunut ko. tehtävästä.
5. **Yrityksen jatkuvuuden kannalta kriittiset kumppanit sekä suurimman asiakkaan osuus liikevaihdosta.**
Kriittisiä kumppaneita voisi olla: Alihankkijat, vuokranantajat, huolto- ja korjaamopalveluiden tuottajat, polttoainetoimittajat, autokauppiat, päälirakennetoimittajat, henkilöstövuokrausyritykset, kiinteistöpalveluyritykset, ohjelmistotoimittajat, hallintopalvelutuottajat
Päivitä asiakasrekisteri ja arvioi kuluva vuoden liikevaihto, jolloin saat ajantasaisen liikevaihdon ja asiakkaat suuruusjärjestyksessä sekä tämän perusteella suurimman asiakkaan osuuden liikevaihdosta.
6. **Miten yritys on varautunut tilanteeseen, jossa vähintään 30% sen tarvitsemasta työvoimasta on estynyt työskentelemästä samalla hetkellä (esim. pandemia)**
Selvitä voivatko nykyiset alihankkijat lisätä tuotantoaan, paljonko käytössä oleva henkilöstö voi tehdä ylitöitä, voisiko ulkopuolista alihankintaa lisätä, voisiko asiakkaiden kanssa sopia erilaisista tuotantojärjestelyistä millä tuotantoa voitaisiin tehostaa (aikataulumuutokset). Jos sopeutumiskeinoja ei ole riittävästi niin mieti mitkä asiakkaat tulee hoitaa ja mitkä ei.
7. **Miten yritys on varautunut massiiviseen sähkökatkoon tai tietoliikennehäiriöön (esim. varavalmalähde, manuaalinen ohjaus, toiminnan keskeytys)**
Sähkökatkos vaikuttaa eri toimintoihin eri tavalla. Mieti, miten toimistoissa ja hallintorutiineissa pärjätään lyhyen sähkökatkon aikana ja miten pidemmän sähkökatkon aikana (esim. 2 h – 2 vrk – 2 viikkoa). Miten liikenteen ohjaus toimii vastaavissa tilanteissa. Miten se vaikuttaa kaluston liikumiseen, polttoaineen saantiin, korjaukseen ja huoltoon. Tee näihin varautumissuunnitelma. Jos et löydä keinoja toiminnan jatkamiseen, niin tuo asia yrityksen johdon tietoisuuteen. Mieti myös varavirtajärjestelmiä.
8. **Miten valmiussuunnitelmaa kehitetään ja ylläpidetään**
Valmiussuunnittelulle tulee nimetä vastuuhenkilö, joka käytännössäkin on lomakkeessa mainittu henkilö. Valmiussuunnitelman läpikäynti, kehittäminen ja ylläpito tulee olla osana yhtiön normaalia kokous- tai palaverikäytäntöä. Esim. henkilökuntapalaveri, johtoryhmän kokous, hallituskokous. (esityslistan yksi asiakas kohta) Tulee myös mainita, kuinka usein valmiussuunnitelmaa päivitetään ja kuka siitä vastaa. Kerran vuodessa on vähimmäisvaatimus.
9. **Huomioitava, että valmiussuunnitelma säilytetään yrityksessä ajantasaisena, ja se esitetään pyydettyäessä valvovalle viranomaiselle. VALMIUSSUUNNITELMAA EI LÄHETETÄ VIRANOMAISILLE KUIN PYYDETTÄESSÄ.**

SUUNNITELMA TULEE SÄILYTTÄÄ YHTÄ HUOLELLISESTI JA TURVALLISESTI SAMOIN KUIN YHTIÖN MUUKIN TÄRKEÄ HALLINNOLLINEN AINEISTO.

Kuljetusyrityksen valmiussuunnitelma
Transportföretagets beredskapsplan

Yrityksen tiedot	Yrityksen nimi Företagets namn	Y-tunnus FO-nummer
	Osoite Adress	
	Yrityksen valmiussuunnittelusta vastaava henkilö ja yhteystiedot Namnet på och kontaktuppgifter till den som ansvarar för beredskapsplaneringen i företaget	
	Yrityksen toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittiset kumppanit sekä suurimman asiakkaan osuus liikevaihdosta (alle 5, 6-10%, 11-20%, 21-30%, yli 30%) Partner som är kritiska för kontinuiteten i företagets verksamhet samt den största kundens andel av omsättningen (under 5 %, 6-10 %, 11-20 %, 21-30 %, över 30 %)	
	Miten yritys on varautunut tilanteeseen, jossa vähintään 30% sen tarvitsemasta työvoimasta on estynyt työskentelemästä samalla hetkellä (esim. Pandemia)? Hur företaget har förberett sig för en situation där minst 30 % av den arbetskraft som företaget behöver samtidigt är förhindrad att arbeta (t.ex. pandemi)?	
	Miten yritys on varautunut massiiviseen sähkökatkoon tai tietoliikennehäiriöön (esim varavaihtolähde, manuaalinen ohjaus, toiminnan keskeytys)? Hur företaget har förberett sig för ett massivt elavbrott eller en massiv störning i datakommunikationerna (beredskap genom till exempel reservkraftkälla, manuell styrning eller genom att avbryta verksamheten)?	
Miten valmiussuunnitelmaa kehitetään ja ylläpidetään? Hur utvecklar och upprätthåller man beredskapsplanen?		

E417sr - 05/2020

Valmiussuunnitelma on säilytettävä yrityksessä ajantasaisena ja esitettävä pyydettyessä sitä valvovalle viranomaiselle.
 Beredskapsplanen ska hållas uppdaterad och förvaras i företaget samt på begäran visas upp för myndigheten som utövar tillsyn över den.